

Projektbeskrivelse *MINDstof og de 46 kollaboratører*

De to billedkunstnere, Marianne T. Pedersen og Lotte Kejser, danner sammen kunstnerduoen *MINDstof*. I udstillingen *MINDstof og de 46 kollaboratører* tematiserer duoen retsopgøret efter besættelsen i perioden 1940-1945 og begreber som magtanvendelse, hævngrædighed og krigstraumer.

Hævntørsten i Danmark efter befrielsen i maj 1945 var stor. Nærmest som en lynch-stemning blandt befolkningen. Politiet og modstandsbevægelsen arresterede eller internerede mange mennesker, som på den ene eller anden måde havde været illoyale mod Danmark under besættelsen. De, der samarbejdede med den tyske besættelsesmagt, blev kaldt kollaboratører.

Ca. 14.000 personer blev dømt, og 78 personer blev dømt til døden, idet der blev indført dødsstraf med tilbagevirkende kraft i forbindelse med retsopgøret. Ud af de 78 blev 32 personer benådet og slap med fængsel. De resterende 46 – alle mænd – blev henrettet ved skydning i perioden 1946-1950. 30 af disse mænd blev henrettet på Bådsmandsstrædes Kaserne – dér, hvor Christiania ligger i dag. De resterende 16 mænd blev henrettet i Undallslund Plantage ved Viborg.

Den sidste henrettelse foregik i juli 1950 på Bådsmandsstrædes Kaserne, og i juni 1951 blev loven om dødsstraf med tilbagevirkende kraft ophævet.

Marianne T. Pedersens værker bearbejder ofrets sorg og ensomheden før døden og beskæftiger sig samtidig med bødernes status som aktive drabsmænd og vidner. Begge positioner er ambivalente. Der er tunge følelsesmæssige udfordringer på spil, når landsmænd dræber landsmænd. Nationalisme bliver en tvetydig størrelse. Værket *Skyggedragt* rummer netop de svære følelser.

Værket *Retsopgørets Klokkestreng* tilegner et lille kvadratisk stykke stof med rødbrændte 'skudhuller' til de dødsdømte mænd. De blev bagbundet og fik et stykke hvidt papir monteret på skjorten hen over hjertets placering. På den måde kunne de otte skytter sigte og afslutte den dødsdømtes liv – en handling, som otte mænd i fællesskab måtte bære byrden af efterfølgende.

Hvad tænkte og sagde de 46 dødsdømte kollaboratører i minutterne, før de blev ramt af de dræbende kugler?. Gennem Lotte Kejsers ekspressive og semifigurative stil portrætteres mændenes sindstilstand, og portrætterne bærer de afdødes navne. Selv oplevede hun under udførelsen af portrætterne en indre splittelse mellem medfølelse og foragt. En følelsesmæssig splittelse, som fængselspersonale, læger og andre antageligt også må have oplevet.

De to billedkunstnere har opsøgt både Undallslund Plantage og Christiania for at få kendskab til de steder, hvor henrettelserne fandt sted. Der indgår film- og lydoptagelser fra begge steder i udstillingen, ligesom der også indgår plancher med fotos af stederne før og nu. De har også opsøgt Rigsarkivet i Viborg for bl.a. at indhente fotodokumentation.

De to billedkunstnere har tidligere vist udstillingen *MINDstof III, Hans Horn og den forbudte skov* i Pakhuset i Viborg (påske 2023), på Dokk1 i Aarhus (sommeren 2023) og på Kystmuseet Bangsbo i Frederikshavn (12. april–1. september 2024). *MINDstof III, Hans Horn og den forbudte skov* havde fokus på de 16 kollaboratører, der blev henrettet vest for Storebælt, og altså ikke på de 30 mænd, der blev henrettet øst for Storebælt.